

Rekonstrukce divadla skončila těsně pod čarou

Rozhovor se starostou města Hronova Petrem Koletou

Sešli jsme se v nově rekonstruované radnici, tentokrát už s malým „r“. Říkal jste, že jste se nastěhovali teprve před týdnem. Bylo složité předělat hotel na kanceláře?

On to vlastně ani hotel nebyl. Šlo napůl o úřad a napůl o už horší ubytovnu. Bylo důležité sestěhovat všechny zaměstnance úřadu pod jednu střechu tak, aby dostupnost úřadu byla komfortní pro všechny občany. Po roce a půl se to podařilo a teď řešíme už jen drobné dodělávky a reklamace. Myslím, že rekonstrukce se povedla a místní občané kvitovali s povděkem, jak dopadla.

Takže nyní je úřad pod jednou střechou...

Ano. Je také bezbariérový s výtahem. Myslím, že je dobré zmínit i úpravu okolí s veřejnými toaletami ve středu města, tak jak by to mělo být. Přibýlo parkoviště a za úřadem máme dalších čtyřicet míst navíc.

Pojďme k divadelní tematice. Pamatují se, že Jiráskův Hronov vždycky začínal představením domácího spolku. Co říkáte tomu, že tomu tak letos nebylo?

Není to úplně otázka pro mě. Pokud bych se já jako laik měl k této problematice vyjádřit, divadelnímu spolku se to nebude líbit.

Zkuste to.

Bavíme se o spolku, ale vlastně se ani o spolek nejedná. Byl bych rád, kdyby to spolek byl a ochotníci uchopili svoji činnost tímto způsobem. Neměli by se toho bát, všechno by bylo jednodušší. Můj osobní pocit jako laika je takový, že je zapotřebí nová krev. Náboj. Aby se činnosti spolku někdo chytil, vrhl se na to a posunul ji dál. Z úvodního představení jsem trochu zklamaný a mrzí mě, že je to i kvůli našim divadelníkům. Vždycky se prali o to, aby mohli festival zahajovat a teď to tak není. Jde o nejstarší divadelní festival na světě, je to naše chloubka, pýcha. To, co dělá Hronov Hronovem. Možná je to generační problém. Mluvíme o mladé krvi, ale ono je velmi těžké najít tahouna, který by to dokázal.

Už delší dobu se hovoří i o rekonstrukci Jiráskova divadla.

Právě zmíněná rekonstrukce byla jediným projektem, se kterým jsme neuspěli se žádostí o dotaci. Pokud se týká ostatních dotačních titulů, dařilo

se nám lépe. V tomto případě uspělo dvacet ze dvou set žádostí a my bohužel skončili těsně pod čarou. Je jasné, že nás nemohou hodnotit jako Národní muzeum nebo kostely v Kutné hoře. Ale je důležité, že máme hotový projekt a stavební povolení. Obnova divadla je naší prioritou, bohužel náklady na ni včetně vybavení jsou okolo 60 miliónů.

Budete rekonstruovat divadlo i bez dotace?

To se nedá. Šedesát miliónů jsou tři až čtyři rozpočty města na investice.

Trochu odbočím. Blíží se volby. Budete kandidovat?

Kandidátka je už podaná. V Hronově je spousta věcí, které jsme nestihli. Máme projektovou přípravu na investice za 300 miliónů korun. Je to šilené číslo, ale kdyby se opět podařilo získat dotace z právě vypisovaných titulů IROP a MMR, máme tady práci na dalších šest let. Strávili jsme nad projekty velké množství času a chtěli bychom je dotáhnout do zdárného konce.

Co se povedlo a co se nepovedlo?

Povedla se nám rekonstrukce papírny za 30 miliónů. Nebyla jednoduchá, ale je dobře, že se nám podařilo zachránit právě tu část, kde trávili dětství sourozenci Čapkovi. V současné době jsou tam umístěny expozice právě na toto téma. Podařilo se připravit projekt a provést celou rekonstrukci radnice. Je rozestavěný víceúčelový stadion za sedmdesát miliónů a jsou i další úspěšné investiční akce typu oprav chodníků, cyklostezek a silnic. Za volební období jsme investovali téměř čtvrt miliardy korun. Víc než padesát procent šlo z dotací.

Zpět k festivalu. Ubytovací kapacity zůstaly stejné nebo se je podařilo navýšit?

To je spíše otázka na Šárku Čmelíkovou. Nemám od ní informaci, že by potřebovala v tomto ohledu s něčím pomoci. Vše je stejné v tom ohledu, že taxíky se snaží rozvézt návštěvníky festivalu do Náchoda, Kostelce, Poříčí a tak dále. Zaznamenal jsem ale signály, že místní obyvatelé situaci ohledně ubytování vnímají a snaží se budovat apartmány, což by velmi pomohlo. Ubytování tohoto typu je velmi příjemné. Snažíme se do Hronova dostat turisty, což se lépe daří i díky expozici sourozenců Čapků. Jisté je, že hotel nebude. Zatím jsem neslyšel, že by se našel nějaký mecenáš, který by se o něco podobného pokusil. Zato vznikají v Hronově nové byty, které v budoucnu mohou sloužit i k pronajímání během festivalu.

Honza Švácha

Alena Zemančíková

Milan Schejbal

Lektoři PC klubu

Jan Šotkovský

Luděk Horký

Kdo je kdo mezi lektory

HaR – Herec a režisér
Jan Holec

ADHD – Autorské Divadlo: Hledání dramatu
Janek Lesák

HA – Herecká Abeceda
Miroslav Ondra

PS – Performovat Sebe
Braňo Mazúch

FRK – Forma – Rytmus – Kreativita
Eva Spoustová-Málková

Semináře

L-A-M: Navazujeme!
Loutka – Animace – Manipulace
Josef Jelínek

KDR – Klub divadelních rváčů aneb
Nekorektně o viděném
Jaromír Hruška

Kdo je kdo mezi lektory

PRO – PROCes a PROdukt no.III
Pavel Skála

D – Dětský (5-12let)
Eva Suková

D – Dětský (5-12let)
Oxana Kaplanová

SAT – Světlo a tma
Martin Špetlík

PRO – PROCes a PROdukt no.III
Jan Mrázek

TP – Tělo a Pohyb
Jan Hnilička

TP – Tělo a Pohyb
Jana Hniličková

„Ahoj!“
„Ježíši, ahój.“
„Ty ses vůbec nezměnila.“

Kolik variací tohoto základního rozhovoru už jste slyšeli? Rozhovoru, kdy se přátelé, příbuzní, spolužáci, ex-milenci, kolegové, stopař a řidička, policista a delikventka, havarovanec a havarovatel setkávají po roce nebo po letech. Nezřídka se tak děje i na hronovském náměstí, či ve tmě Tritonu, kde může být spouštěcím mechanismem obdobné konverzace i vjem čistě haptický.

Pokud nejste zcela asociální, nezdolně pravdomluvný (to je obvykle totéž) nebo já, zpravidla doušku „já bych tě málem nepoznal“ vnesete do hovoru pouze s jistou obezřetností a vědomím, že vstupujete na tenký led. V zásadě máte totiž jen tři možnosti, jak pokračovat. A každá je výherní.

1) „protože vypadáš tak skvěle.“ A předtím to teda bylo jak, že je dnes potřeba to vypíchnout hned v první větě?

2) „protože vypadáš mnohem starší, tlustší a osrstění se ti z temene hlavy svezlo do výstřihu nátělníku. bývalá dívka mých snů.“ Tož, to si popláte.

3) „protože eeem... jsem prostě neměl potřebu zapamatovat si, jak vypadáš.“ A konverzační Oscar goes to vy.

Ve variantě „ty ses vůbec nezměnila“ se pouštíte na pole ne moc úrodné, za to však mnohem bezpečnější. Z nějakého prazvláštního důvodu je totiž „neměnit se“ základem komplimentu. Jako by se automaticky předpokládalo, že to s vámi může jít už jen k horšímu. To, že se držíte aspoň na svém, to pro vás má být skvělá zpráva. Ok, nepřibyly mi vrásky, ale co když je to tím, že jsem nic neprožil, nikam se neposunul?

Proč je dobře být stejný? Je to tím, že když ty jsi stejný a já jsem stejný, tak si budeme dál rozumět, když jsme si přece rozuměli předtím? Ale jestli jsme se neproměnili ani jeden, pak sdílíme jen minulost a vzájemně se stáváme opakovanou vzpomínkou, exponátem.

Tempora mutantur, panta rhei, i ta jedna řeka, do které se nedá vlézt dvakrát. Nevím, jestli k lepšímu nebo k horšímu, ale měním se a svět také. Jestli ty se neměníš, tak naopak hrozí, že si rozumět přestaneme. Protože když jeden jde a druhý stojí, tak se z blízkého vztahu postupně stává vztah na dálku. Byla by to škoda nebo to tak má být?

Ahoj Hronove, rok jsme se neviděli.

Honza Duchek

Semináře

Tragédie vzniká z komedie

Rozhovor s režisérkou ŽAS Stanislavou Kočvarovou

Jak jste se daly dohromady s ženami a dívkami? Jsou skutečně všechny z Homolí?

Všechny z Homolí nejsou, jsme i z Budějovic, což je asi osm kilometrů od Homolí. Spolupráce vznikla tak, že mě oslovila spolužačka ze střední školy, se kterou jsme dělaly divadlo od šestnácti. Ona se pak vydala jinou cestou, ale před důchodem se k tomu chtěla vrátit. A protože já jsem se divadlem zabývala celý život, oslovila mě, že by ráda v Homolích něco vytvořila. Tak jsme začaly a pak se nabalily ostatní, které chtěly.

Jste dost velký spolek. Kolik vás je?

Asi patnáct. Některé na chvíli přeruší, třeba kvůli mateřské, ale víceméně držíme stále stejný počet.

Byl spolek koncipován do začátku jako výhradně ženská záležitost?

Ano, od prvopočátku jsme Ženský amatérský spolek.

Jste nejen režisérka, ale zároveň autorka textů. Předpokládám, že texty jsou psány na tělo konkrétním představitelkám. Podílejí se na nich i herečky? Jak to funguje?

Vždycky se to píše tak, aby si zahrály všechny. Ač se to nezdá, je text napsán přesně, i když to vypadá jako improvizace. Ale ve skutečnosti se většinou improvizuje jen při chybách.

Jak dlouho inscenaci připravujete?

Za dobu naší historie – což je sedmáct let - děláme představení jednou za dva až tři roky. Jednu věc zkusíme asi rok, scházíme se jednou týdně, ale většinou toho moc neuděláme. Až ve finále si dáme dva víkendy za sebou, kdy konečný tvar dorazíme.

Konkrétně k tomuto projektu: jak jste přišly na téma?

Název evokuje téma "dokud se tančí, ještě se neumřelo". Protože jsme se setkaly už i s tím odcházením, byla to prvotní myšlenka. Všimla jsem si, že v určitém věku už některé ženy přestávají tančit. Tak jsme si řekly, že to je dobré téma pro nás – a tančíme dál ...

To ovšem není vaše nejnovější inscenace. Která je ta zatím poslední?

Je to Lock-downův syndrom. Zatímco v téhle inscenaci hrají velké role starší ženy a mladé ochotně a pokorně slouží v epizodních rolích, v Lock-downově syndromu je to právě naopak. Slíbila jsem totiž našim mladším, že uděláme něco, kde

Polka jako samba, tančí jako mamba!

Ženský amatérský soubor z Homole jsem měl možnost shlédnout přesně po 14 letech, kdy se JH 2008 zúčastnil s inscenací Sextánky. A opět mě jihočeské mamby učarovaly. V brzké době budu muset Homoli zcela jistě navštívit, abych objevil její tajemství a čary, neboť těch 14 let se na dá mách z tamního souboru vůbec nepodepsalo.

Představení Dokud se tančí se dotýká témat stáří, pozice seniorů ve společnosti či generační propasti. Přistupuje k nim však s humorem a značnou nadávkou. Může se opřít o přesně vystavené a nápadité slovní gagy (V televizi dávali Tajemství pánevního dna – Jo, dna, to je potvora – Tak do dna!), dobře založené a rozehrané komediální situace (objednávka nápojů, kterou dámy neustále mění a komplikují) a především autenticitu a konkrétnost jednotlivých protagonistek. Nutno podotknout, že u některých postav se zbytečně tlačí na pilu a volí se prostředky spíše vnější, což samotné postavy oslabuje a spíše nám ukazují určité karikatury či obecnou představu „otravného“ seniora.

Na začátku sledujeme sérii opakujících se scének, kdy se postupně sedm hlavních protagonistek chystá do společnosti. Každá postava začíná svou přípravu podobným způsobem, aby nás pak překvapila novým gagem (obratné oblečení kabátu i s hůlkou, mazání kol, použití kuchyňské lžice k obutí). Hraje se beze slov, pracuje se vědomě s rytmem a rozkrývají se nám jednotlivé archetypy senierek. Následuje přestavba, která nás přenáší z privátního prostoru do předsálí Spolkového (kulturního) domu. Je škoda, že zdlouhavá a složitá přestavba nebyla také zrytmizovaná a zůstala pouze jako hluché místo pro divákův odpočinek.

V nově vzniklém prostoru se postupně všechny dámy setkávají a my zjišťujeme, že se jedná o setkání tanečního klubu „Mláď“ po 50 letech. A právě zde začíná základní situace celé inscenace. Ač všechny dámy dostaly pozvánku, tak v hlavním

sále se koná jiná akce a pro ně tak už není místo. Jsou tedy nuceny zůstat v předsálí, které si musí k tomu všemu samy nachystat a doufat, že je mladá „oprsklá“ servírka někdy obslouží. Zhmotňuje se tak pozice seniorů v dnešní společnosti jako přehlížené a nechtěné skupiny na okraji. Středu prostoru vévodí lítací dveře vedoucí do sálu, kde je centrum veškeré zábavy a života. Hlasitá hudba linoucí se z jeho útrobu je však vůči seniorkám až agresivní a přímo je vyhání zpět do foyer. Ze světa za lítacími dveřmi postupně přicházejí bavící se více či méně bizarní postavy (tygr s košskou hlavou, vodníci, Arabové či hippies). Představují bujarý a divoký svět „mladých“, který je nesmyslný, neprostupný a nepochopitelný. Je 20:30, dlouhotrvající trapné ticho a na dámy už padá únava. Nevypadá to na povedený večer. Postavy se však postupně rozpovídají o svých životních osudech. Odhalují nám své smutky i tragédie zdánlivě obyčejných životů. Děje se tak v lehce stylizovaných

výstupech, kdy opět fungují ty, které sází na autenticitu a upřímnost. Situaci se zlomí příchodem hippies, od kterých dámy získají jointa. Jeho kolektivní požití pak roztočí kola zábavy. Za doprovodu kytary se spustí sborové „Ricom, picom, travička zelená“ a dámy se rozhodnou hrát flašku. Postupně odkládají své svršky a vrcholem je rock'n'rollová píseň doprovázená kolektivním tancem twistu. Epicentrum zábavy bylo definitivně přeneseno do předsálí a my můžeme spolusdílet čirou radost ze života i jevištního bytí. Na závěr se ještě z panoptika diskotékových postav objeví „smrťák. Následuje dámy na jejich cestě do hlediště, avšak východ, jímž odešly, mine. Uf. Můžeme se tak těšit na další práci homolských žen, ale zároveň musíme zůstat v pozoru, neboť smrt zůstává v hledišti Jiráskova divadla. Bububu!

Jan Holc

Well shake it up baby now!

Kdo si vzpomíná na inscenaci *Sextánky*, vtipnou i laskavou poctu prvorepublikové červené knihovně, kterou Ženský amatérský spolek ŽAS z Homolí odehrál na Hronově před nějakými patnácti lety, sliboval si od inscenace *Dokud se tančí* téhož souboru notnou dávku humoru, jevištní energie a sebeironie. A vstupní očekávání byla našťastí naplněna měrou vrchovatou.

Kde se v *Sextánkách* soubor v čele s režisérkou a autorkou Stanislavou Kočvarovou strefoval především do vysmívaného i milovaného žánru, je v letošní inscenaci osobnější a snad i bolavější a na paškál si bere téma stáří. Soubor, kterému je evidentně vlastní groteskní nadsázka a pořádná dávka sebeironie, příběh buduje na přehledném a jednoduchém půdorysu srazu po letech - v nejdříve němém, pohybové expozici představí jednotlivé postavy, samotný abiturientský večírek pak nabízí realisticky zmotivovaný rámec, v němž herečky mohou postupně odvyprávět životní příběhy svých postav. Vybudovanou na podobném principu „ženských na táčkách“ jsme na Hronově ostatně před lety viděli třeba inscenaci *Stáří* není pro zbabělce souboru *Třetí věk* z Loun, se kterým má *Dokud se tančí* vůbec řadu styčných ploch, včetně bouřlivého diváckého přijetí.

Na inscenaci na první pohled upoutá živelnost a humor hereček, takže by se mohlo zdát, že dámy si prostě přišly na jeviště jen tak „zařadit“. Jedná se ale o velmi dramaturgicky, dramaticky i režijně prokomponovaný tvar. Už z úvodní sekvence je patrný cit pro budování gagu, rytmus (některé z pohybových akcí jsou přímo nafázované do hudby), timing a styl. Řada vtípků a taky kostýmní řešení s neforemnými lacinými parukami naznačí, že se budeme pohybovat na poli groteskní nadsázky, čímž si inscenátoři značně uvolní ruce a nemusí se obávat, jestli nebudou později „moc“. Jsou moc, ovšem z principu a přiznaně.

Pečlivě budované scénky, ve kterých se především varíují nejrůznější stereotypy spojované se stářím, využívají nejrůznějších podob humoru – od slovního

(„tajemství pánevního dna – jo, dna, to je potvora – tak do dna, do dna“), situačního, ale třeba i obrazného v mizanscénách, kdy je jedna ze zpovědí pobožné zasloužilé matky a ženy v domácnosti stylizovaná jako kázání při Poslední večeři. Obzvláště působná je scéna objednávání si v restauraci, kdy nerozhodně důchodkyně neustále mění své požadavky, až vyvedou z míry i otrlou, cynickou servírku. Herečky se ale střetují taky do problémů s inkontinencí, osamělostí, zapomínáním, zneužíváním medicíny, komolení cizích slov, skrytého alkoholismu, hovorů o drahotě a dnešní mládeži apod. Jednotlivé vtipy jsou většinou chytře budované, pracuje se s repeticí, gradací i zdržovanou pointou, ale i tam, kde se jedná o poměrně prvoplánové nebo lacinější gagy se nikdy neskloznuje za hranu vkusu, protože protagonistky vtipy se samozřejmostí zahazují a ty košilatější podávají se sebevědomou noblesou. Zároveň je odzbrojující, jak se herečky nebojí ani trapna či se ukázat v nelichotivých, směšných a sebe shazujících polohách („Máš v řiti zaseknutou suknicu.“)

Ony stereotypy, které si spojujeme se stářím, se v závěru inverzně vypointují, kdy se důchodkyně nakonec ukáží jako největší pašerky ze všech. Nejedná se o žádná babčičky, které si spojujeme s lidovkami a dechovkou, ale příslušnice generace, která vyrůstala na Beatles a rock and rollu a která to pořádkem umí slušně rozjet.

S vyprávěním životních příběhů jednotlivých postav se do děje postupně dostává více smutku a bolavých míst, především se ovšem artikuluje téma milosrdného sebeklamu, ke kterému se všechny ženy uchylují, aby se vypořádaly s tragickými aspekty svých životů – ať už je to malý důchod, nevěra manžela, život svobodné matky, nezáviděníhodné postavení milenky, nevděk dětí, osamělost apod. (Jako jeden z nejsilnějších zaznívá příběh pětinasobné matky v domácnosti, již opustil manžel s mladší milenkou a ona teď živoří s mizerným důchodem. Problematika ekonomické nerovnováhy v rodině, kde na sebe žena bere primární pečovatelskou roli, podaná s vahou konkrétní životní zkušenosti, vyznívá naléhavěji, než jak nás o ní denně informují stránky novin a sociologické studie.) Téma životní iluze metaforicky rozvíjí i vedlejší scénický plán, kdy se za scénou odehrává maškarní a jednotlivé masky stále agresivněji narušují abiturientský večírek bývalých členek tanečního souboru *Mládí*. Volba karnevalové zábavy pak umožní vygradovat inscenaci k silné pointě, kdy se jako poslední maškara na jevišti zjeví *Smrt*.

Ženský amatérský spolek ŽAS nelíčí stáří dojemně jako moudré, smířené a plně nadhledu, ale místy spíše jako hodně malicherné, bolavé a nedůstojné. Zdá se, že jediný recept, jak si život ulehčit, je brát ho s humorem.

Jitka Šotkošková

budou mít hlavní role ony. Takže mladé ženy hrají personál v domově seniorů a starší hrají důchodkyně, jak jinak. Jedna zajímavost – když jsme hru odpremiérovali, přišla za mnou ředitelka domova důchodců a ptala se, jestli mám osobní zkušenost s pobytem v takovém zařízení. Samozřejmě nemám, a myslela jsem si, že v textu přeháním, ale ono to tak prý opravdu chodí.

Myslím, že u témat tohoto typu her je důležitý humor, schopnost udělat si legraci samy ze sebe. A ten vašemu spolku rozhodně neschází. Vy přý píšete pouze komedie?

Vždycky je tam nadhled. Kdyby to bylo vážně, tak by to herečky asi ani neuhrály. Je to tak, že u nás z tragédie vždycky vznikne komedie.

-jas-

Ohlasy

Po marjance se holky rozjely!

Hana, Praha

Vlastně by to bylo docela smutné, kdyby to nebylo tak veselé.

Eva, Písek

Nic pro chlapy. Víš, jak to myslím...

Martin, Hronov

Holky se držely – dobrá energie.

Jarda, Brno

Rozesmálo, pohladilo. Zamrazilo.

Petra, Krnov

Na scéně vidíte interpretace našich pocitů

Rozhovor se souborem

Jak vznikala tato inscenace?

Matěj Nárožný: V rámci festivalu na JAMU během asi týdne. Možná spíše během tří večerů.

A vznikal konečný tvar kolektivně?

Všichni: Ano.

Podstatnou součástí inscenace je hudba a zvuk.

Kdo je autorem?

Tomáš Mohr: Autorem jsem já, ale konkrétní skladba je od britského producenta Andyho Scotta.

A světelný design je pevně daný, nebo počítáte s prvkem improvizace?

Matěj Nárožný: Není tam improvizace. Musí to jít přesně krok za krokem. Vznikal zase kolektivně. Promítli jsme do něj pocity spojené s barvami a taky naše předchozí divadelní zkušenosti a práci.

Vycházeli jste z poezie, konkrétně z básně Terezy Ondryášové. Kdo si ji přečetl první?

Tomáš Mohr: Já.

A pak jste si ji přečetli i vy ostatní?

Matěj Nárožný: Přečetli a na scéně je výsledek toho, co to v každém z nás i v nás dohromady zanechalo. Je to interpretace pocitů.

Kdo u kolektivní režie řekne, tohle je nejsilnější pocit z básně, to tam necháme?

Marcela Plíhalová: Většinu zkoušek jsme se jen dohadovali o tom, kdo co za tím vidí, protože jsme se nemohli sejít. Snažili jsme se to udělat tak, aby si zachoval to svoje. A zároveň, aby s tím souhlasili ostatní.

Aneta Mrázková: Hádali jsme se, co co znamená. Byl to chaos.

Matěj Nárožný: Hledali jsme pohyb a akci, které zachovávají interpretaci nás čtyř.

Marcela Plíhalová: A to se ty naše pocity každou chvílí mění. Po nějaké době v tom vidíme sami něco, co jsme předtím neviděli.

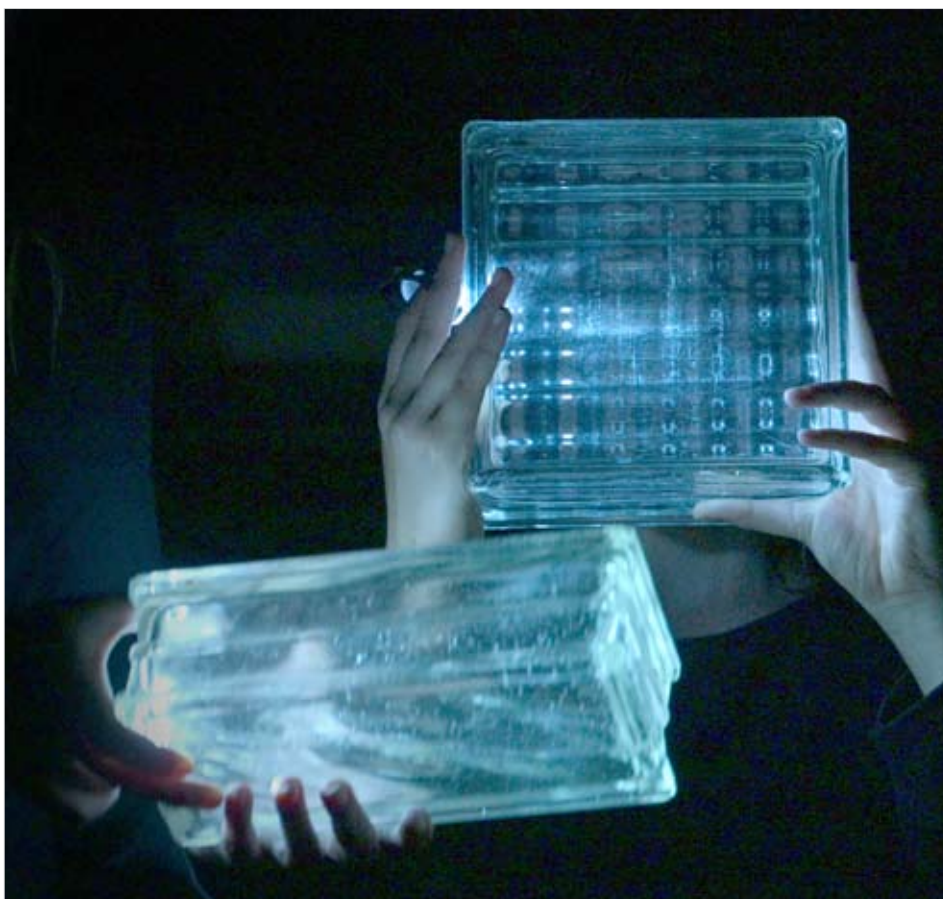
A měníte kvůli tomu inscenaci?

Všichni: Ne

Aneta Mrázková: Možná upravujeme spíše technické věci podle toho, jak nám sedí prostor.

No a co prostor za divadlem Sálu Josefa Čapka?

Matěj Nárožný: Naší podmínkou byl nedivadelní prostor. Premiéru jsme měli v blackboxu, pak jsme na přehlídce hráli plus minus na jevišti a mělo to zase jinou atmosféru s vysokými stropy a prova-

Meditace po apokalypse

Pokud jde o nějaké racionální vnímání inscenace, příliš to svitavský soubor Nové divadlo! YESSS!!! člověku neusnadňuje ani doprovodným materiálem ve festivalové brožurě, ani jinak (četl jsem si rozhovor, který se souborem před Šrámkovým Pískem vedl Petr Macháček, a sdělný byl zhruba tak stejně) – je to ale zcela nepochybně schválně. Člověk se tak musí sám, bez jakékoliv záchrany konfrontovat s atmosférickou, neverbální inscenací pracující především prostředky předmětového, výtvarného divadla, která přitom nějaký tušený příběh přeci jen asi vypráví.

Jistých lidských vlastností tu nabývají ony prosvícené luxfery (coby vůbec nejvýraznější scénický prvek kusu), vznikají mezi nimi situační vztahy – a postupně se čím dál víc jako samostatné postavy projevují také samotní herci, kteří zprvu zastávali spíše úlohu vodičů či manipulátorů. Výsledkem je v první řadě impresie, která je z principu prchavá a subjektivní; osobně jsem měl vjem ze zvláštním způsobem plynoucí situace po apokalypse, kdy v rozbořeném světě, vzpomínajícím na doby dávno minulé, probíhá (ve výsledku marný, protože cyklický) boj o moc. Je to zvláštní zážitek – inscenace je poklidná, neagresivní, svým způsobem introvertní a meditativní, přesto na mě ale působila docela intenzivně tíživě.

Vedle výrazného výtvarného konceptu má inscenace ještě další, stejně výrazné klad. Hudba

Tomáše Mohra (mimo jiné tvůrce a interpreta velice čechovsko-šefrnovské hudby k jedné z nedávných inscenací Hany Voříškové) má tentokrát podobu mnohovrstevnaté zvukové krajiny, která je nesmírně atmosférotvorná, sdělná a technicky velice na úrovni. Mimořádně působivé je kompaktní herectví, minimalistické až na dřev, ale přece nabité jistou neokázalou tenzí a mimodělnou situácností. A hronovské uvedení potom ještě dokázalo skvostně využít prostoru pod balkonem sálu Josefa Čapka a prosvěcovat sloupoví i členité prostory jevištní tribuny viděné zezadu.

Mimochodem: pokud si správně myslím, že je tento prostor úplná novinka, pak asi stojí za poznamenání, že to je novinka velice šťastná. Pro menší experimentální kusy, u nichž je důležité vidět na podlahu (což tady třeba dost důležité bylo), se určitě hodí víc než Myšárna, a navíc má docela zvláštní komorně-nekomorní atmosféru. (Zprvu mě prostor velkého sálu, osvětlený parazitním světlem z balkónu, trochu rušil, nakonec má ale i ona tušená hloubka cosi do sebe.) Bude zjevně třeba dost důrazně hlídat ticho v přilehlém baru, ale stojí to za to. Každopádně se písecká větev festivalové dramaturgie a především Svitavští postarali o příjemně znejšňující vstup do hlavního programu Jiráskova Hronova. Díky jim.

Michal Zahálka

Líbí se mi Váchalův zvukomalebný jazyk

Rozhovor s režisérem Ludvíkem Říhou Řeřichou

Jak jste přišli na nápad udělat zrovna Váchalův Krvavý román?

Měl jsem to v hlavě už dlouho. Dokonce to byla jedna z prvních knih, které jsem si koupil po revoluci. Vydal to tehdy pan Ladislav Horáček v nakladatelství Paseka jako první knihu. Zasáhla mě. Tehdy jsem netušil, že někdy v budoucnu budu dělat divadlo, ale v hlavě to bylo. Člověk má ovšem ostych, říká si: je to známé dílo, my to nějak jako soubor pojmem a lidi budou říkat, že jsme to neudělali podle jejich představ. Když už to trvalo hodně dlouho a já vyčetl všechny svoje oblíbené knihy a témata, řekl jsem si, že to zkusíme. Ještě jsem se potkal s Ladislavem Horáčkem a povídali jsme si o tom u pívka. On se na to těšil, ale realizace už se bohužel nedočkala. Nakonec jsem zjistil, že jsme se toho vůbec nemuseli bát, protože spousta lidí Váchalův Krvavý román nezná. Dokonce se stalo, že za námi po představení přišel jeden divák a ptal se, jestli ten Váchal opravdu žil.

Co vás na Krvavém románu tak zaujalo?

Líbí se mi ten jazyk, je velmi zvukomalebný. Proto je tam vypravěč, protože ten text v podstatě nejde převést do přímé řeči. A kromě toho jsme tam dosadili postavu Smrtáka, který v knížce taky není.

Co bylo na realizaci vůbec nejtěžší?

Nejtěžší byly lockdownové pauzy. Vždycky jsme začali, udělali kus, pak se to zaseklo a my jsme zkoušet nemohli. To se pak začíná v podstatě znovu. Jinak to hledání správného tvaru je krásné, jsou to hodiny a hodiny, kdy hledáme nějakou choreografii. Původně mělo představení hodinu deset, a tak jsme před Hronovem škrtili a škrtili. Jsme zvyklí z domova, že na festivalech je úplně jiné publikum. U nás s tím lidi jdou, a na Chrudimi najednou bylo takové to „mrtvé publikum“. Kluky to zaskočilo, takže jim to nešlo, a tak jsme se rozhodli hru trochu upravit a zkrátit.

Když připomínáte Chrudim, v tamním zpravodaji se objevily recenze, které upozorňovaly na genderové problémy inscenace...

I rasové... My si fakt dáваме pozor, abychom nebyli příliš lascivní, a už vůbec ne rasističtí. Fakt jsem byl překvapený, ale byl jsem rád, že se ta debata nerozšířila do širšího pléna, podle mě to nechtěl nikdo komentovat.

Co nového připravujete?

Každý nový projekt potřebuji nejprve vidět v hlavě jako animovaný film. Když si představím vizuál, loutky, tak můžu začít pracovat. Ale zatím to tam

Záležitost stylu

Krvák v provedení Divadla NA HOLOU z Hořovic je v mnoha ohledech záležitostí velice potěšující. Jsou tu výtvarně zdařilé loutky, za nimiž je vidět velké množství práce (a podobně i na scéně), jsou tu herci, kteří je dovedou vodit, ale poradí si i se zpěvy a se stylizovaným jazykem scénáře, komplikovanou inscenací zvládnou odbavit ve čtyřech lidech (to mě při děkovačce až překvapilo), je tu řada výborných nápadů a gagů... A přece jsem při první hronovské repríze od tři čtvrtě na pět patřil k těm divákům, kteří na začátku reagovali nadšeně – a postupně poněkud uvadali. Snažil jsem se sebezpytem poctivě přijít na důvody. Snadné to není, ale o nějaké teze se podělit pokusím.

Váchalovu poetiku v Krvavém románu nenesou ani tak konkrétní dějové peripetie šestákové zápletky (plné komplikací komplikací komplikací), ale kombinace tohoto děje s lahůdkovým jazykovým stylem. Ludvík Řeřicha se svými kolegy si toho je evidentně vědom: práce s češtinou se tu vyskytuje (především v podobě vypravěče/Váchala v podání Hanuše Tylicha, který jaksi učitelskou hlasovou modulací upomíná na typickou polohu Jana Hartla) a děj sice nebyl zbaven krutostí, oplzlostí a zákrut, ale přeci jen notně zestručněn. Zároveň se dle loutkářského instinktu řídí tím, že by se mělo méně mluvit a více jednat loutkou – což by bylo skoro všude jinde dobře, ale tady to najednou leckdy (a podtrhuji leckdy, ne vždy a pořád) vypadá, jako by opravdu šlo o to, CO se děje, a nikoliv o to, JAK se o tom vypráví.

To by byla celkem uspokojivá diagnóza problému, který v inscenaci vidím, nebýt toho, že mys-

lím, že i toho si jsou tvůrci vědomi: Krvák dělá všechno proto, aby neplynul monotónně, objevují se tu ostré stylové střihy, duchovní se zčistajasna zjeví v činoherních okéncích, dojde na vtipné muzikálové číslo a výtvarný kód se několikrát promění, aby dovedl zas a znovu překvapovat (a někdy umí i velice přesně citovat konkrétní Váchalovy grafiky z předlohy).

Navzdory tomuhle všemu, navzdory vším těhle zjevným a obdivuhodným pracím mě Krvák úplně uspokojit nedokázal, a to ze dvou zcela přízemních důvodů. Každý máme

samozřejmě svůj vlastní divácký čas, ale osobně se mi zdálo, jako by stylové střihy, ale i jednotlivé gagy (na nichž inscenace vydatně a právem staví) přicházely vždycky o chvíli později, než bych potřeboval. Třeba konkrétně ta písničková scéna, v níž se semele řada popkulturních citací, působí zprvu nesmírně osvěžujícím dojmem (a je mimochodem výborně provedená), ale trvá tak dlouho, až nakonec nesmírně osvěžujícím dojmem působí i to, když skončí. A krom toho se mi zdálo, že ostré svícení (které má samozřejmě v grotesce své jednoznačné místo) v kombinaci s neméně ostrým protisvětlem z hořících svíček (jakkoliv jsou nepochybně atmosférotvorné) je čistě fyzicky poněkud vysilující.

Zpět k úvodní tezi: myslím, že Krvák Divadla NA HOLOU je inscenace, která si zaslouží hluboký obdiv. Vlastně už mě dlouho takhle moc nemrzelo, že jsem neměl tak jednoznačný divácký zážitek, jaký bych si přál.

Michal Zahálka

Nám všem blížká brutalita

Loutkové divadlo je historicky považováno za tzv. „nízký žánr“. Je to ten druh divadla, který byl určen jako zábavný prostředek pro široké masy nevzdělaného obyvatelstva, které se rádo vyžívalo v brutalitách, explicitním násilí i všeobecné vulgaritě. Anglická maňásková dvojice „Punch a Judy“ ještě v 19. století s oblibou umlacovala na jevišti malá zvířata a sprostá slova létala vzduchem stejně jako zvířecí srst i skutečná krev. Český Kašpárek zase svým pozadím ještě dodnes předčítá stránky Necronomiconu a okázale se tím chlubí.

A při tom dnes stále vládne všeobecné přesvědčení, že loutkové divadlo je divadlem pro děti. Historicky tomu zkrátka nebylo.

A přesně tomuto žánru, tomuto nízkému žánru plnému brutality, krve a smilstva vzdává poctu představení „Krvák“! A že to pojal vsutku velkolepě!

Samotná scéna už na pohled napovídá, že nás nic „sluníčkového a štěňátkového“ nečeká. Naopak, klasické marionetové „kukátko“ a všudypřítomné temno, smrt, svíce, kříže, lebky a celková černobílост okořeněná odstíny šedé, dávají jasné najevo téma. Výborně!

Dále pak máme „starý loutkářský jazyk“, na jehož vlnách se houpe celý příběh i jeho text. A je celou dobu držen a cten. Výborně!

Smrtka jako jedna z pověsných postav temných loutkářských příběhů. Výborně!

Celý příběh je správně zvrácený, pokroucený a zkřivený. V takovém příběhu žádnou „dobráckou“ postavu nehledejte, protože kdyby tam byla, stejně hned ze začátku zemře. Výborně!

Hudba? Smrtka s tereminem? Výborně!

Staré loutkářské triky? Zpívající miniloutky? Využití scény a vodění loutek zhora, zdola, ze strany? Hra s perspektivou? Plicovačka? Výborně! Výborně! Výborně!

Provedení?... Tam už to tak výborné není. Nakolik byl tvůrčí tým zaměřen na to, aby z tradice lidových marionetářů a „brakového“ divadla vytěžil a vytáhl co možná nejvíce, o to méně to vypadá, že měl čas, prostor a vlastně i know-how na samotné hraní s loutkou. Jako by pro samotné hraní chyběla loutková režie jako taková.

Loutkové divadlo má totiž mnoho různých zákonitostí, bez kterých se obejde jen velmi těžko. A pokud některá chybí, musí být dobře vykompenzována jinde. Nebo to musí být významotvorné. A nejedná se pouze o to, že hlavní dominantou marionety je dobře vypadající chůze, na kterou potřebuje mít na vahadlo přivázané nožičky. Marioneta musí umět hlavně dobře a uvěřitelně jednat. A loutkář musí pamatovat na detaily! Třeba že hlava loutky má oči, které se někam koukají. A když jsou loutky různě velké či jedna sedí, jedna se druhé kouká nad hlavu a druhá první zase na rozkrok. Podobných detailů byla celá řada. Pár stylových nedostatků nevadí, dají se odpustit. Ale celek je přece vždycky složením mnoha a mnoha detailů, že?

Ale jako pocta žánru a starému loutkářství, využití všech prostředků té doby technologických i stylových, slouží toto představení s veškerou pokorou bravurně. A je vidět, že i protagonisté ho tvořili s chutí a s vášní pro řemeslo. Prokázali svoji lásku k mrzkému žánru, brutalitě i vulgárnosti... která je ale nám všem přece jen tak trošku blížká, že?

Josef „Chozě“ Jelínek

není, takže o nové věci ještě nechci mluvit. Musím říct, že animovaný film mě fascinuje, kdybych byl mladší, určitě bych se do něj pustil. Takhle jsem rád, že mám aspoň divadlo.

-jas-

Ohlasy

Parádní loutky a jejich exhibice. Při děkovačce jsem postrádala Váchalova psíka. Doufám, že to všechno ve zdraví přežil.

Hana, Praha

Na Holou mě zase potěšili. Nápadité výtvarné vtípky.

Jarda, Brno

Baví mě. I když někdejší Drákula je nepřekonatelný.

Jana, Česká Lípa

Pánové, díky.

Martin, Hronov

Ocenila jsem vymazlenost drobností, kterými mě neustále překvapovali.

Petra, Krnov

Karanténa podobná peklu

Rozhovor s režisérem Štěpánem Kňákalem

Jak jste spokojený s dnešním představením (sobotní druhé představení v 17:15)?

U nás je vlastně už pravidlem, že druhé představení je lepší než to první. Z herců evidentně opadla prvotní nervozita a druhé představení dopadlo velmi dobře. Bylo v rytmu a vše fungovalo tak jak má.

Proč jste si vybrali zrovna představení S vyloučením veřejnosti od Jean-Paula Sartra?

Může za to mimo jiného i covid. Když začala první vlna, měli jsme v České Lípě rozezkoušenou Černou komedii od Petera Shaffera. Třikrát jsme ji museli znovu nahazovat a napotřetí už nebylo možné se k rozpracované inscenaci vrátit. Dali jsme si tedy do konce roku 2020 pauzu a pomalu začínali vidět, jak bude probíhat díky pandemii i následující rok. Zároveň jsme se už delší dobu bavili s Lukášem Křížkem o Sartrově hře a vlastně se v tu dobu dalo zkusit pouze v malém hereckém kolektivu. Musel nám tedy stačit malý byt a potřebovali jsme pouze čtyři herce. Oslovili jsme Vítku Šťastného, Terezu Šťastnou a moji ženu Kristýnu. Všichni řekli, že do toho půjdou. A zkoušení se dalo skloubit i s Jirkou Kratochvílem, takže do sebe všechno dobře zapadalo.

Zkoušeli jste tedy v době, která nebyla divadla a kultuře příliš nakloněná...

Když jsme se začali v inscenaci vrtat, docházelo nám stále častěji, že existuje paralela mezi covidovou pandemií a hrou. Každý, kdo byl tehdy v karanténě, si během těch čtrnácti dní zažil něco vzdáleně podobného jako postavy ve hře.

Lidé v té době tedy prožívali často podobné peklo, o kterém hrajete?

Snad to nebylo tak strašlivé, ale téma, že jsou lidé stísněni na malém prostoru, ze kterého nemohou utéci, jsme cítili velmi silně.

Jde o filosofické drama, kde se hodně mluví a kde je málo hereckých akcí. Bylo těžké se vyhnout stereotypu v aranžování inscenace a vedení herců?

Bylo. Přestože jsme dost škrtali a hlídali každé slovo ve scénáři. Na tom hodně pracoval Lukáš Křížek. Veškeré škrtky, které proběhly na zkoušce, jsme posílali právě jemu a on si text znovu a znovu procházel, aby se neztratil nějaký podstatný význam. A to, abychom se vyvarovali stereotypu v aranži, bylo skutečně velmi těžké. Několikrát jsme se vrátili a aranže předělávali. Přece jen se jednalo o jeviště čtyři krát čtyři metry a sedmdesát pět minut.

Peklo může být blíž, než si myslíme

Jean-Paul Sartre byl jednou z nejvýraznějších osobností evropské kultury 20. století. Zabýval se především filozofií, ale byl také významným spisovatelem a dramatikem. Byl jedním z čelních představitelů existencialismu, ale též např. marxismu. Jako dramatik se proslavil především tituly Mouchy a S vyloučením veřejnosti z roku 1944, který se u nás také hraje pod názvem Za zavřenými dveřmi, což je bližší francouzskému originálu. Tato hra spadá jednoznačně do dramatikovy existencialistické éry. Je tu vykreslen obraz pekla, který je zcela odlišný od všeho, co si pod tímto pojmem běžně lidé představují. Sartrovo peklo je uzavřený pokoj bez oken a s nefunkčními dveřmi. Jsou v něm právě tři nešťastníci odsouzení k tomu, aby si prošli svým peklem a zároveň se mučili navzájem. Postupně docházejí k tomu, že ona duševní muka jsou pro ně mnohem horší, než cokoli si vůbec mohli představit. Nezbyvá jim, než se podívat pravdě do očí, přiznat si svou vinu, čehož ovšem nejsou schopni a tím nejsou schopni ani sebe-menšího pokání. Zrcadlo každému z nich nastavují vždy zbývající dva, ale ani to nevede k rozřešení. Autor tak klade zásadní otázku po smyslu lidské existence, po jejích morálních rozměrech a po odpovědnosti za hybris, tj. překročení základních morálních hodnot lidské existence. A tak se v jedné místnosti spolu setkávají tři mrtví. Ve válce popravený dezertér Joseph Garcin, vražedkyně vlastního dítěte a erotomanka Estelle Rigault a sebevražkyně lesba Inès Serrano. Odsouzení k věčné existenci v peklu.

Všeho řečeného jsou si evidentně tvůrci DK Jirásek z České Lípy vědomi. V zásadě se jim poselství Sartrovy předlohy daří jevištně realizovat. Výrazně jim k tomu napomáhá vynalézavé režijně-scenografické řešení (režie a scéna Štěpán Kňákal), které evokuje boxerský ring z jedné strany uzavřený neprostopnou bílou stěnou. V rozích mu záměrně chybí místo pro odpočinek. Jsou tu naopak jen

tři žebrové radiátory, k sezení naprosto nepohodlné. Tento bílý ring je osvětlen chladným plochým světlem zářivek a reflektorů, které umožňuje naprostou blízkost diváků v poloarénovém uspořádání a posiluje pocit, že si na herce může doslova sáhnout a je v jednom prostoru s nimi (Navíc jsou až na Sluhu všichni tři bosí.) To vše samozřejmě klade velké nároky na všechny herce, kteří jsou ve zvoleném inscenačním systému rozhodující složkou. Každé sebeminimalističtější gesto či pohyb pak nesou význam a dávají divákům nahlédnout do nejednoznačného a mnohvrstevnatého psychologického zázemí jednotlivých postav. S tímto nelehkým úkolem si, myslím, všichni čtyři protagonisté (Vít Šťastný, Kristýna Kňákal Brožová, Tereza Šťastná a Jiří Kratochvíl) poradili se ctí.

Měl jsem tu možnost vidět tuto českolipskou inscenaci na Divadelním pikniku Volyně, kde se jim především vzájemná souhra a tím vytváření žádoucího divadelního napětí dařilo lépe než při sobot-

ním prvním hronovském představení, které jsem shlédl. Také poměrně velká expresivita v hereckých výrazových prostředcích

a vypjatá míra emocionalita od samého začátku ve zmíněném sobotním představení způsobily, že nedošlo k postupnému odkrývání a odhalování pravdivých důvodů přítomnosti jednotlivých postav. Jako by vše bylo řečené dřív, než struktura inscenace vyžadovala, čímž se ztrácelo žádoucí jevištní napětí a představení působilo místy stereotypně, monotónně a tím postrádalo autenticitu. Ze své praktické zkušenosti vím, že se to nezřídkastává. Na základě svého volyňského zážitku jsem ale přesvědčen, že to v sobotu při prvním představení této inscenace na Hronově byla spíše výjimka než pravidlo.

Přes všechno chci zdůraznit, že se českolipští s nelehkou a přitom s dnešním divákem rezonující předlohou vyrovnali se ctí. A to s velkou ctí.

Milan Schejbal

Ďábel se skrývá v monotónnosti

Divadelní klub Jirásek z České Lípy se pokusil poctivě a zodpovědně vyrovnat s osmdesát let starou, proslulou hrou Jeana-Paula Sartra *S vyloučením veřejnosti*. Přiznám se, že přes mnoho dobrého, co inscenace nabídla, ať už jsou to charismatičtí herci, přehledná režie a funkční, studená scénografie s nepohodlnými radiátory a sterilním zářivkovým světlem, pro mě byla spíše problematickým zážitkem. Problematickým především v samotné hře, která mi dnes lapidárně řečeno přijde už stará. Samotná inscenace mi ovšem neulehčila hledání odpovědi na otázku, proč ji přece jen dnes hrát.

Sartrovo filozofující drama vychází z jedné poněkud tezovitě situace a je těžké děj gradovat, rozvíjet a držet tak diváckou pozornost. (O tom, že i dnes se dá téma „žítova v pekle“ rozvíjet divácky atraktivně, zábavně a stále překvapivě i ve čtyřech řadách ovšem svědčí třeba americký komediální seriál *Dobré místo*). Že se nenacházíme v hotelovém pokoji, ale v pekle, se prozradí poměrně záhy, takže na postupném odhalování ústřední situace se stavět nedá. Hlavní postavy jsou spíše typy, než psychologicky mnoho-
vrstevnatě budované charaktery, a poněkud „šustí papírem“. Stejně tak mi traktování témat svědomí, manipulace, sebeklamu či neschopnosti sebezpřijetí skrze sexuálně-milostný trojúhelník dnes přijde poněkud prvoplánové. Postupné odhalování pravé podstaty postav a jejich zločinů, odhození „slušného vychování“ dnes už také nemá takovou šokující sílu, jakou mohlo mít v době vzniku dramatu. Situace, kdy se muž potí v kabátě, protože není vhodné, aby si před dámou povolil, působí už poněkud nevěrohodně.

Zdá se mi, že aby hra přece jen udržela diváckou pozornost, je potřeba velmi promyšleně dávkovat emoční vzněty, pomalu odhalovat jednotlivé rysy postav a povahu jejich provinění, hledat cesty, jak by postavy spolu přece jen mohly vyjít, a co nejatraktivněji variovat srážky jejich příliš odlišných povah a postojů. A snad se pokusit i hledat sympatické rysy jednotlivých postav, aby měl divák vůbec zájem sledovat jejich osudy. Bohužel českolipská inscenace (nebo alespoň odpolední repríza, kterou jsem viděla) nasadí příliš zhurta, od začátku je emočně silně zjitřená a nedaří se jí moc gradovat. Stejně tak u všech tří postav se zdá, že se snad ani nesnaží (třebaže marně) hledat nějaký útěšlivý způsob, jak by dokázaly na věčnosti koexistovat. Spíš jako by jen od začátku demonstrovaly autorskou tezi, že „každý z nás je katem obou ostatních“ a pravé peklo je psychický teror, ne fyzická muka. Okolnosti jsou od začátku tak jasné, že hercům pak zbývá hrát už jen stavy, místo toho, aby konkrétně jednali vedení snahou změnit svou situaci. Bez postupného budování napětí pak jevištní akce často působí nepatřičně emočně přepjatě a hystericky. Nabízí se potom už jen suverénní konverzační technika, kde – s vědomím, že konverzační hra je jeden z nejtěžších žánrů nejen v amatérském divadle – měli herci také jisté mezery – ať už v nepříjemně ostrých sykvkách, monotónních intonacích či sekavém frázování řeči.

Nedokážu se tak vyhnout závěrečné frázi, že českolipské *S vyloučením veřejnosti* je inscenace v mnohém úctyhodná a bezesporu tvrdě a poctivě odpracovaná, pro mě ovšem ve výsledku nepřesvědčivá.

Jitka Šotkovská

S postupem času našťastí hercům začalo všechno docházet a začali své postavy naplňovat.

Nutíte diváka přemýšlet, a to se v současné době příliš nenosí. Jaké jsou ohlasy na vaše představení?

Hodně nás potěšilo, že ohlasy jsou často velmi kladné. Samozřejmě se najdou diváci, ke kterým výpověď představení nedojde. Ale s tím jsme do inscenace šli. Víme, že je to těžký kus a může se to stát. Na Lounském divadelní jsme dokonce získali druhé místo v diváckém hlasování. Před námi byl pouze o půl bodu Revizor. Pro nás to byla známka toho, že i běžný divák dokáže s naším představením jít a sledovat je.

Je to vaše první režie v Divadelním klubu Jirásek a hned jste postoupili na Hronov. Co bude dál?

Po premiéře, která byla loni v říjnu, jsme si naordinovali klid. Věděli jsme, že hra ještě není hotová. Pak jsme ji do dubna doladovali, až jsme byli schopni říci, že už je v odpovídajícím stavu a není třeba do ní nijak zasahovat. Teď na Hronově máme s Lukášem Křížkem naplánovanou debatu o tom, co vybereme a do čeho se pustíme v budoucnosti.

Honza Šoácha

Tereza, Ohrazeníčko

S vyloučením veřejnosti mi připomnělo Shakespeareův citát: „Peklo je prázdné, ďáblové jsou mezi námi.“ A právě to téma bylo samo o sobě mega poutavé a nosné. Za celou dobu jsem se ale nemohla zbavit pocitu nacvičenosti a někdy jsem si nebyla jistá motivací postav, ale rozhodně jsem se nenudila :)

David, Rakovník

Za mě skvělé herecké výkony a úžasně funkční minimalistická scéna. Také velmi cením nahrazení pekelného plamene radiátory, pokrok musí být.

Aleksander, Jeleniów

Piekło jest wszędzie wokół nas. Grali do szpiku kości. Z wielkim zaangażowaniem. Wyszędłem zadowolony i zamyślony.

Milada, Rakovník

Poklona hercům. V pekle jsem ještě půl hodiny potom.

Petr, Praha

Nevím, o čem to vlastně bylo. Je jasné, že se hraje o pekle kolem nás. Ale to se přece dozvím během první čtvrt hodiny. Pak už se ti lidé jenom trápí navzájem. Na druhou stranu mě opravdu bavil vývoj jednotlivých postav a herecké výkony byly výrazně nadprůměrné. Rád bych je viděl v jiné hře.

Slavnostní zahájení

Předání ceny Pavla Dostála Divadlu Radar Praha

Předání ocenění Luboši Červenému a Františku Laurinovi

60 let Šrámkova Písku (1957–2021)

V neděli 31. 7. v 19:00 proběhne v malém sále Jiráskova divadla vernisáž výstavy 60 let Šrámkova Písku. Na exhibici archivních materiálů vás zve malou ochutnávkou dobových fotografií a úryvkem z textu Alexandra Gregara, který u této příležitosti vznikl. NIPOS vydává k šedesátinám Šrámkova Písku také rozsáhlý sborník, který kromě dokumentů a příspěvků odborníků zahrnuje i jakousi kroniku této celostátní přehlídky.

Divadlo Kámen: Dopis (2015) foto: David Slížek

Počátky národní či celostátní přehlídky „mladého“ a dnes alternativního či netradičního divadla jsou spojeny s existencí tehdejších, po dlouhá léta populárních a státem podporovaných STM – soutěží tvořivosti mládeže (a dokonce „mládeže a pracujících“ v rozšířené zkratce STMP), která podtrhovala především ideologický význam státní podpory mladého (zvláště) amatérského umění. Cílem bylo demonstrovat především úspěchy „budování socialismu“, tak uvažovali funkcionáři v zakouřených kancelářích tehdejších politických orgánů. Jenže v srdcích mladých tvůrců – vždycky a už tehdy, jako ostatně po celá další desetiletí – převažovala touha vyslovovat se po svém, objevovat a hledat sama sebe v jurodivém a nebezpečném světě nadějí i pochyností, touha hledat nový „stříbrný vítr“, ať již v duchu odkazu Fráni Šrámka, což si tehdy přáli zakladatelé festivalu, či jak to mladí lidé už tenkrát chtěli, po svém. Což trvalo a trvá – dodnes.

V prvních ročnících Šrámkův Písek reflektoval především soudobé kulturní a společenské klima – a pod křídly tehdejší mládežnické (a pionýrské) organizace ČSM navíc hledal pandán k tradičnímu „činohernímu“ Jiráskovu Hronovu. Je třeba dodat, že v roce 1957 vznikl díky úsilí nadšenců ještě Wolkrův Prostějov, o něco starší je Loutkářská Chrudim (1951).

Ve svých prvních ročnících představoval písecký festival výběr – často velmi problematický, kuriózní a organizačně chaotický – těch nejlepších českých a slovenských souborů divadla dětského a mládežnického, tedy i souborů vojenských. Hrály se pohádky a tzv. „angažovaná“ činohra, populární agitky, estrádní pásma... Brzy však do mladého amatérského divadla (které na tradičním Jiráskově Hronovu ostatně nemělo na růžích ustláno) ra-

zantně vstoupil fenomén malých jevištních forem, inspirovaný např. pražským Semaforem, Pickovým Paravanem či Divadlem Na zábradlí...

Začátkem šedesátých let minulého století ale dětské soubory postupně Písek opouštěly. Převládala účast středoškolských či učňovských uskupení a divadlo „malých jevištních forem“. Razantně se hlásí o slovo brněnská lxka, populární je soubor mladých pražských instalatérských učňů Inklema Václava Bárty, ostravské Divadélko pod okapem či tvůrce pozdějšího Studia Ypsilon Jan Schmid, který se Pískem mihl již v roce 1964 se svou příznačnou inscenací Encyklopedické heslo: XX. století...

Jenže pak přijeli na svých „železných ořích“ Rusové a jejich podkoní. A bylo utrum.

Osmdesátá léta objevují prostřednictvím Šrámkova Písku soubory Pražské pětky Davida Vávry či Lumíra Tučka, Vizitu Jana Borny a Jaroslava Duška, Zborníkovu vodňanskou Šupinu, pražské Studio pohybového divadla Niny Vangeli nebo Klimszův třinecký Teatr mjr. Schmauza, svitavské Šefrnovo Cěčko, Číhalovo ostravské Bílé divadlo, Brůčkovy Tatrmany se Sudoměřic u Bechyně – a samozřejmě fenomenálního Petra Lébla či Petrželkův alias Pitínského brněnský Ochotnický kroužek...

Bouřlivý rok 1989 píseckou přehlídku minul, až v červnu 1990 se vrátila k původnímu každoročnímu seriálu, ale nejprve ztuha. Svazáci zmizeli v propadlišti dějin, scházely finanční prostředky i pořadatelské zázemí.

Podobné hrozby nás ani po třiceti letech zcela neopustily, ale Písek stále žije – objevuje nové soubory a nové tváře, nově nabízející spíše tzv. alternativní, ale hlavně autorské divadlo, než neurčité podoby „netradična“ či indicie mládí.

Alexandr Gregar

Co z toho má

novinář, herec a redaktor zpravodaje Jiráskova Hronova Martin Rumler

Sejdou se lektorka, překladatel, osvětlovačka, režisér, výtvarnice, autor, herec, pedagog, ostřílená produkční a divák. Sejdou se v Hronově a začnou vyprávět o svých motivacích. Co je táhne k amatérskému divadlu, co na něm milují, co v něm hledají, proč to vlastně vůbec dělají? Prostě jsme se jich přímo zeptali a v tomto cyklu vám přinášíme odpovědi.

Kolega Jan D. mi dal tak lehký úkol (on to nazývá prosba), že jsem se se zadáním trápil několik dní. Ale jako na divadle nevznikne nic nahonem, i odpověď na otázku "Co mám z amatérského divadla?" potřebovala nějaký čas. A jako správný ochotný amatér jsem se z toho vylhal. Abecedou.

Arytmie
Bez záruky
City
Čas
De Facto
Ďábel
Extáze
Fantazie
Ginko biloba
Hysterie
Chutě
Iluze
Jedinečnost
Kocovina
Láska
Mimo
Nervy
Ňouma
Okamžik
Potlesk
Quasimodo
Radost
Řeči
Slížek
Štěstí
Tlak
Ťululum
Udatně
Úžas
Volyně
Waterloo
Xkrát
stát jako tvrdé Y
Zmatek
Život

Vernisáž výstavy v Čapkově mlýně

Budeme se učit divadelnímu vnímání jako diváci i jako tvůrci

Rozhovor s lektorem Klubu divadelních rváčů Jaromírem Hruškou

Proč Klub divadelních rváčů?

Protože se s viděným budeme „rvát“. Stejně tak jako se s tím „rvali“ tvůrci inscenací. Nebudeme zkoumat pouze inscenaci, ale i sami sebe.

Co je tedy hlavním cílem semináře, který označujete jako nekorektní?

Budeme se učit divadelnímu vnímání jako diváci i jako tvůrci. A podávat o tom zprávu. Nekorektnost je míněna především tak, že se nebudeme tvářit, že se na jevišti něco nestalo. Nevezmeme „korektor“ a nevymažeme nic z inscenace. A budeme o tom mluvit. Pokud nás to něčím zaujalo či upoutalo. V pozitivním i negativním smyslu.

Jak vznikl nápad na seminář tohoto typu, když už je na Hronově tradiční Problémový klub?

Honza Julínek mě oslovil s nabídkou vést diskusní seminář. Nový koncept Klubu divadelních rváčů už je moje myšlenka a práce.

Pro koho je Klub určen?

Pro všechny, řekněme, od čtrnácti let výš. Přijít může každý, jediné omezení je dáno pouze povolenou kapacitou sálu, v němž bude diskuse probíhat. Začínáme v neděli a poslední „dýchánek“ bude v pátek. Začátky klubu jsou v 22:00. Nikdo se nemusí nikde hlásit, stačí jen přijít.

Kromě semináře jsi na Jiráskově Hronově také jako režisér jedné z inscenací v hlavním programu. Už se těšíš, až se ve vlastním klubu dozvíš dojmy diváků, nebo naopak svoji věc z reflexe vynecháš?

Nevynechám a moc se těším. Chci slyšet, jak diváci vnímají Havlovu Vernisáž, kterou jsem vytvořil se souborem z Libice. Záměrně ji nevynecháme, protože jako materiál mi to přijde pro Klub divadelních rváčů dostatečně nekorektní. Jsem připravený na kritiku a ohlasy.

Co vlastně divadelního profesionála přitahuje na amatérském divadle?

Moje první režie se, když mi bylo asi osmnáct, dostala na Jiráskův Hronov. Byla to hra Françoise Billeldoux Ještě skleničku. Myslím, že pro většinu profesionálů, kteří sem jezdí, je „předskakování“ mezi amatérským a profesionálním divadlem běžná věc. Máme to tak a chceme to tak mít. Profesionální provoz je sice na jedné straně fajn, ale na druhé je tak únavný, že někde člověk baterky dobíjet musí. Setkání s lidmi třeba na Hronově dělá bezvadnou směs, kterou významné osobnosti jako profesor Císař neopouštěli a věnovali se amatérskému divadlu a pěstovali ho. To je moc důležité. Mám v sobě potřebu amatérům pomoci, protože vím, jak to mají lecky těžké. A naopak je třeba pro spoustu dramaturgů kontakt s amatérským divadlem důležitý, protože amatéři občas vykopou věci, které by profesionála nenapadly, nehledal by je.

Martin Rumler

Semináře

Peter Brook Alive

Na počátku července zemřel jeden z posledních proroků divadelních proměn 20. století, režisér Peter Brook. Jako poctu divadelnímu mágo-
vi vám v každém čísle připomeneme pár jeho moudrých slov:

V září 2019 při příležitosti uvedení poslední Brookovy režie inscenace Why inspirované životem a dílem Vsevoloda Mejercholda, navštívil režiséra v jeho pařížském bytě divadelní kritik New York Times Ben Brantley. Součástí článku o Brookovi byla tato Mistrova slova:

Herec je vypravěč, který dokáže přesáhnout svou danou tělesnost, proměnit se před očima diváků. To je to tajemství. Veřejné tajemství. Herec ani divák nevěří být jen na chvíli, že na scénu vstupuje skutečná žijící bytost. Existuje herec a role, a mezi nimi prostor vzájemného setkání. A když se tímto způsobem neviditelné změní ve viditelné a publikum společně s herci je najednou přirozenou součástí společného prostoru, divadlo dosahuje svého vrcholu. K tomu oššem nemůže dojít, pokud jsou herci příliš křečovití nebo příliš ambiciózní, či pokud je publikum příliš hloupé nebo se dá příliš snadno rozesmát. Ale pokud se podaří, že se tyto dvě koncentrované energie, dvě esence, skutečně na chvíli spojí, je to jako bezpečná plavba po klidném moři. A nejlepší způsob, jak odměnit inscenaci, která dosahuje tohoto božského stavu? Ohromené, vibrující ticho: Protože to, co je jen krůček za frenetickým potleskem, je právě ticho, životem tepající ááá, citoslovce úžasu.

Citát pochází z knihy *Pohyblový bod.*
-jas-

Win-vin

Drazí ohroznové, přátelé zbytku parku, zejména vy, kteří pijete, jako byste nevěřili na ráno po Tritonu. Spěcháme k vám s vinným zpravodajstvím od tohoto legendárního výdejního okénka, neboť déšť ustane, budou teplé letní večery, budou inscenace a bez vína se ani jedno prostě neobejde. Slyšte tedy, co nám vyjevily kelímky o vaší budoucnosti. Začali jsme suchými bílými víny.

Rýnský ryzlink, Veltlínské zelené, Rulandské šedé – suché 0.2 L
za 38 Kč

Barva a konzistence: Čirá, žlutozelená vína, jen rulandské šedé má cosi jantaru. Ale upřímně, do Tritonu se chodí až po setmění a ráno už je to každému jedno.

Vůně: Vykrésat z tohohle veltlínu vůni není úplně snadné, ale přísaháme, že někde tam je. Trocha lipového květu. Ryzlink je o poznání sdílnější a pustí něco broskvové slupky. Nejvoňavější je dle očekávání rulandské šedé, které dovalí květy frézie, med, snad i chleba a vzdálený nakládaný kopr, což se projeví jako plná bonbónová vůně s lehkou znervózňujícím zášlehem jablek.

Chuť: Ryzlink a veltlín jsou vína jako břitva, jednoduchá a řízná. Kyselina je brizantní, minerálnost a větší komplexnost nemusíte v této cenové kategorii ani očekávat. Obě jsou nemilosrdně svěží, pitná, do horkých nocí schůdná náhodná známost, na svatbu to není. Rulanda má méně kyseliny a je o cuc kulatější. Pokud jí zapijete železné piliny, bude vám připadat fenomenálně hladivá. I bez nich však jde o víno, které lze bez potíží pít, dokonce i opakovaně.

Párování: Párujte s kýblem vody a půlkou prasete, jinak nemáte budoucnost.

Verdikt: Všechny vzorky byly opravdové víno, bez vážnějších vad. Netrčí z nich síra ani v nich nebudí podezřelý kvasinky. Měkčím povahám doporučujeme rulandské šedé a tvrdákům rýnský ryzlink. Když si zapomenete dát veltlín, přijdete o kyselou prázdnotu a líto vám to být nemusí.

65 bodů ze 100.

Honza Duchek

Nedopatřením se stalo, že v některých materiálech vyšlo chybné telefonní číslo na taxislužbu. Majitel nepravého čísla, kterému se teď mohou účastníci omylem dovolat, nemá řidičský průkaz a není úplně nadšený z toho, že mu v půl třetí ráno volají podroušení lidé. Správné číslo na taxislužbu je: 774 097 952.

Stínový club

STÍNOVÝ CLUB #001

STÍNOVÝ CLUB #002

Program

Neděle 31. 7. 2022

Hlavní program

14.00 Malý sál Jiráskova divadla 120'

Problémový klub

14.15 (A) a 16.15 (B) Jiráskovo divadlo 90'

Blok Dětská scéna

AD/HaDi, Turnov / *Ten, co se nepovedl*

TS Light při ZUŠ Popelka / *Strašidelná pravda*

TS Light při ZUŠ Popelka / *Klabzubova jedenáctka*

20.15 a 22.15 Jiráskovo divadlo 55'

DS Břetislav, Břeclav / *Na oiděnou, sbohem*

18.00 a 20.30 Sál Josefa Čapka 60'

Divadelný súbor DISK Trnava / *SK OBOLUS*

16.30 a 18.30 a 20.30 Sokolovna 40'

Rámus Plzeň / *Myslíš dědo...?*

14.00 a 16.00 a 18.00 Jiráskovo muzeum 60'

third // space Praha / *místo*

Doprovodný program

9.00 – 18.00 park A. Jiráska

Řemeslný a prodejní trh

10.00 Knihovna E. Hostovského

„Hronovskými stopami sourozenců Čapkových“

- komentovaná vycházka s Hasanem Zahirovičem

12.45 – 14.00 náměstí Čs. armády

Festivalové minuty a vítání divadelních souborů

13.00 – 18.00 náměstí Čs. armády

Tajuplný svět podivuhodných her Jiřího Šebesty

15.00 – 16.00 park A. Jiráska – velká stage

Ronja, dcera loupežníka Divadlo D21

16.00 – 16.45 A. Jiráska – velká stage

Medvědí pohádky Divadlo Rolnička park

17.00 – 18.00 park A. Jiráska – velká stage

Folklorní soubor Hořeňák taneční a hudební vystoupení

Milý Hronove, vážení divadelní přátelé!

Moc Vás všechny zdravím, po roce je tu opět Jiráskův Hronov a vy jste tam, ale já, žel, ze zdravotních důvodů doma v Praze.

Už první den letošního ročníku jsem na Vás všechny myslel. Hronov je mi milý. S láskou vzpomínám na celé mé působení zde, pracoval jsem tu desítky let a vždycky to pro mě byla doba plná inspirace a krásných zážitků. Vzpomínám i na poslední hronovské roky ve znamení setkávání s přáteli, diskutování a žití divadlem. Hronov mi už dávno přirostl k srdci, Hronov mám rád.

Jsem poctěn, že jsem se letos stal prvním držitelem Ceny starosty města Hronova. Je to pro mě velká čest, moc si toho vážím.

Přeju všem návštěvníkům Hronova (a hlavně těm mladým), aby pro ně účast na festivalu byla zážitkem na celý život a aby se do tohoto krásného kraje vraceli tak rádi, jako já a moje rodina.

Všem Vám na dálku připijím, těším se, že se příští rok uvidíme opět osobně!

Ještě jednou děkuji a srdečně zdravím

František Laurin

18.00 – 19.40 park A. Jiráska – malá stage

Dovolená po česku Divadlo na ulici

17.00 – 21.00 Husův sbor

Cimbálová muzika Aleše Smutného koncert

20.15 – 21.15 park A. Jiráska – velká stage

Prima Jazz Band koncert

21.30 – 22.30 park A. Jiráska – malá stage

Na Políčku DUCTUS DEFERENS

23.00 – 0.00 park A. Jiráska – velká stage

Hoblues koncert

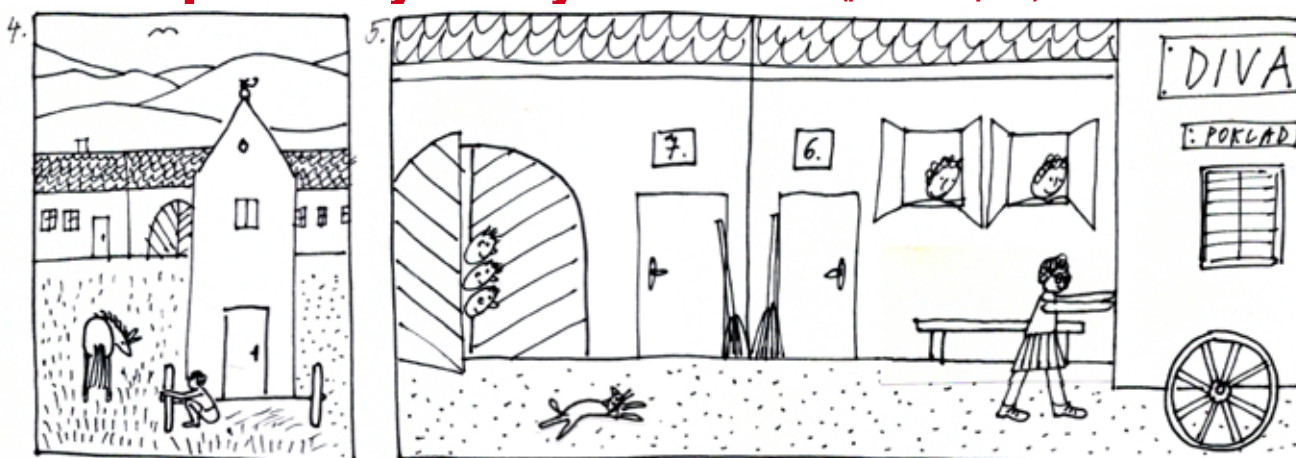
Bezinformace

Ředitel festivalu jede na páru

Mnoho zainteresovaných odborníků si v loňském roce kladlo neodbytnou otázku, kde se vzal slogan „Jede jako parník!“ Tato prostinká věta byla doslova všudypřítomná a dokonce se dočkala hudebního zpracování. „Honza Mrázek jede jako parník!!!“ byla jedna z mnoha sentencí této esence radosti vyjádřené zdánlivě nesmyslným tvrzením. Jak by jednotlivec, byť výkonný jako Jan Mrázek, mohl produkovat pohyb podobný například Titaniku? A přece. Ne nadarmo se říká: „Na každém šprochu, pravdy trochu...“ V mlhavém deštivém ránu jsme zastihli programového ředitele festivalu Jana Julínka, jak se mu vytváří oblak páry přímo před obličejem. „Nikdo jej nevidí jíst ani pít, ale vypouštět páru jsme jej viděli již mnohokrát,“ uvedl na adresu zásadní postavy JH redakci známý zdroj, který si nepřál být jmenován. Z výše uvedeného bezpochyby vyplývá, že ředitel skutečně používá páru ke svému pohonu. Zatím se sice nepodařilo spolehlivě ověřit, zda pod kotlem topí uhlím, dřevem nebo denaturovaným lihem, tato informace však v celé kauze není nikterak zásadní. A tak zbývá jen konstatovat, že nikoliv Jan Mrázek, ale: „Honza Julínek jede jako parník!“

Divadelní prázdniny Hanky Voříškové (pokračování přístě)

Zpravodaj 92. Jiráskova Hronova 2022

Vydává organizační štáb. **Redakce:** David Slížek (šéfredaktor), Jana Soprová, Jitka Šotkovská, Veronika Matúšová, Martin Rumler, Jan Švácha, Jan Duchek, Michal Zahálka (redaktoři), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom). **Neprošlo jazykovou korekturou.**

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.info> **E-mail:** JHZpravodaj@gmail.com